

▼ Perla mediteránna

Farebný berberský Marrákeš či najväčšie mesto Casablanca nie sú jedinými lákadlami krajiny na severe Afriky. „Najzápadnejšia izba islamu“, ako Maroko nazývajú, sa

v posledných rokoch zameriava na rozvoj cestovného ruchu v lokalite Saidia na pobreží Stredozemného mora.

Strana 50-56

◀ Mafiánsky sudca

Polícia sudcu Miroslava Maukša sledovala i odpočúvala a podarilo sa jej zabezpečiť dôkazy o tom, že mafiou sa nielen vyhrážal, ale aj pre ňu pracoval. Teraz si talár chce obliecť jeho syn.

Strana 64-66

▼ Nemecký divoký západ

Nemci dodnes čítajú mayovky a sledujú dobrodružstvá fiktívneho náčelníka Apačov Vinnetou a jeho bieleho brata Old Shatterhanda. V Radebeule pri Drážďanoch je Múzeum Karla Maya.

Strana 68-71

▲ Rozpráva a mlčí

Miroslava Dulová tvrdí, že je to veľmi zaujímavá a pekná práca, hoci nemá právo na vlastný názor. Päťdesiat rokov stojí za chrbtom najznámejších a najmocnejších. Robí totiž tlmočníčku.

Strana 74-76

▶ Obesenci

V policajných celách v Nitrianskom kraji spáchali samovraždu dvaja muži. Polícia priestory síce monitoruje, ale nezaznamenáva. Dôvodom je vraj ochrana osobnosti.

Strana 106-108

Z DOMOVA

Kráľovné a popolušky	10-13
Milostný život nerieši	14-15
Bolo im to treba?	20-22
Noste radšej kaser	24-25
Radko	34-37
Vitajte na Slovensku!	38-40
Hrdý Slovan	46-48
Mafiánsky sudca	64-66
Rozpráva a mlčí	74-76
Sviatok pre umenie	80-83
Obesenci	106-108
Byť hrdý	109
Veľký rozprávač príbehov	114-117
Cena života	118-120

ZO ZAHRANIČIA

Megarodina	26-27
Liečiteľka	28-30
Láska za titul	42-44
Kresby proroka	45
Perla mediteránna	50-56
Nemecký divoký západ	68-71
Francúzska éra	110-112
Kinetóza	113
Druhý domov	121

RUBRIKY

Naša fikcia 7 Foto týždňa 8-9 Stalo sa doma 16-17 Stalo sa v zahraničí 18-19 Zo sveta 32-33 Z názorov čitateľov 49 Test pre ženy 57 Vesmír 58-59 Moderná žena 60-61 Krížovka, Sudoku 72-73 Vedomostný test 77 Ja a ty 78-79 Horoskop 84-85 Autofórum 86-87 Recepty 102-104 Slovo 122

TV PROGRAM

Od 20. júla do 26. júla 2018

Titulná strana MATEJ JANKOVIČ,
MICHAL SMRČOK, MICHAL ŠEBEŇA,
EMIL VAŠKO
Uzávierka čísla 16. júla 2018

Rozpráva a mlčí

Päťdesiat rokov stojí za chrbtom najznámejších a najmocnejších

Keby vám niekto povedal, že si vás vôbec nevšimol, pokladali by ste to za kompliment? Keby navyše dodal, že nemá právo na vlastný názor a aj keď nejaký máte, nesmiete ani pomyslieť na to, že by ste ho vyslovili, asi by ste žasli od údivu. Na dôvazok, aj keď ste žena, museli by ste rozprávať ako muž - bol som, videl som, počul som... Na sebe by ste pritom mohli mať iba „triezve oblečenie“, čiže blúzku zapínanú až pod krk, dlhé rukávy a čím nenápadnejšia by bola jej farba, tým lepšie. Váš vzor - sivá myš. Sedieť by ste museli na stolič-

ke bez operadla, a to celé hodiny. Do miestnosti by ste smeli vpochodovať až za chlapmi, ktorí by vám na úvod či na rozlúčku ani len nepodali ruku, lebo sa to od nich nečaká. A ešte čosi - o tom, o čom sa páni zhovárali, by ste nesmeli ani len ceknúť. Páči sa vám to? Potom ste sa minuli zaslúbenému povolaniu tlmočníka, o ktorom Miroslava Dulová tvrdí, že je to veľmi zaujímavá a pekná práca. Napokon, má s ňou päťdesiatročné skúsenosti.

Dala facku kozmonautovi: Mediálnemu magnátovi Stevovi Forbesovi, uznávanému ekonomickému prognos-

tikovi, tlmočila otázku, kde je v Bratislave najbližší McDonald. „O pánovi Forbesovi je známe, že miluje hranolčeky, a chcel si ich dať aj vtedy, keď prišiel na oficiálnu návštevu do nášho hlavného mesta.“ Stála pri otvorenej operácii srdca medzi dvoma operujúcimi, doslova sa pozerala na každý ťah skalpelom a tlmočila každé ich slovo. „V Bratislave sa na jednej transplantácii srdcovej chlopne zúčastnil britský lekár, ktorý najskôr vyštudoval strojárstvo, potom medicínu a stal sa úspešným konštruktérom umelých chlopní. Keď skončil, lekári na mňa žmurkali a sestričky

sa milo usmievali. Netušila som, že sa stavili, že počas tej operácie odpadnem. Neodpadla som.“ Stála za chrbtom bývalého rakúskeho pretekára formuly 1 Nikiho Laudu, kanadskej supermodelky Lindy Evagelisty, amerického marketingového mága Phillipa Kotlera, operného speváka Ramóna Vargasa, módnjej návrhárky Vivienne Westwoodovej... Ale aj za chrbtami viacerých prezidentov, mnohých politikov, desiatok biznismenov. Za chrbtom. Naozaj je to pekná práca?

„Som od prírody veľmi zvedavá a práve pri tlmočení sa môžem do-

Foto: ARCHÍV M. D.

S Lindou Evangelistou: V deväťdesiatych rokoch minulého storočia patrila k najvychytenejším topmodelkám na svete.

Foto: ARCHÍV M. D.

S Ramónom Vargasom: Kol'ki by sa chceli dostať do takejto blízkosti operného speváka?

Foto: ARCHÍV M. D.

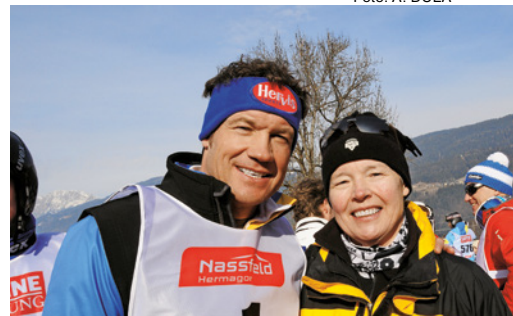

Foto: A. DULA

S Arminom Assingerom: Po televíznej reportáži so štvornásobným víťazom pretekov Svetového pohára v zjazdovom lyžovaní.

Foto: ARCHÍV M. D.

Foto: ARCHÍV M. D.

S Vivienne Westwoodovou: Svetová módna ikona, ktorú pozná zrejme každá žena, naživo.

S Joy Fieldingovou: Na tlačovke so známu kanadskou spisovateľkou a herečkou.

Foto: ARCHÍV M. D.

S Nikim Laudom: Tlačová konferencia s vtedajším šéfom leteckej spoločnosti Lauda Air.

Dostala sa aj na stránky Playboya: Po vernisáži výstavy sochára Arthura Fleischmana.

POVIEDKA 2003

Už tradične koncom roka vypíše vydavateľstvo ICA, a. s. zoznam najkrajších kníh slovenskej poviedky (dve výhody práce pre menších a mladších). Táto je prvá kniha, ktorá sa venuje nielen knižke, ale aj jej autorovi. Najlepšou poviedkou v tomto zozname je poviedka Arthura Fleischmana s názvom *Pravý slovenský op-art*. Poviedka je dlhá 100 strán a vyšla v ICA v Bratislave 1. februára 2003. Na výstupe sú dve edície: v tvrdom a v mäkkom obale. Cena je 10,00 €. Kniha je dostupná v knižniciach a knižkách. Viac informácií o knihe a o vydavateľstve ICA, a. s. získate na stránke www.ICA.sk.

PRAVÝ SLOVENSKÝ OP-ART

Slovensko má mnoho rodákov a slávnych ľudí, na ktorých môže byť právom hrdosť. V tomto zozname sa predstaví a predstaví sa aj slovenský op-art. Práve tento op-art je najkrajším slovenským op-artom. Jeho autorom je Arthuro Fleischman. V poviedke *Pravý slovenský op-art* Arthuro Fleischman, predstaviteľ slovenského op-artu, rozpráva o svojom živote a o svojom umení. Poviedka je dlhá 100 strán a vyšla v ICA v Bratislave 1. februára 2003. Na výstupe sú dve edície: v tvrdom a v mäkkom obale. Cena je 10,00 €. Kniha je dostupná v knižniciach a knižkách. Viac informácií o knihe a o vydavateľstve ICA, a. s. získate na stránke www.ICA.sk.

zvedieť všetko z prvej ruky, od najlepších odborníkov. Navyše, dostala som sa na miesta, kam sa človek len tak ľahko nedostane - od ropných plošín v Nórsku cez parížsku hviezdáren až po geotermálne pramene na Islande. To pokladám za najväčší prínos tejto práce," hovorí a dodáva, že ako každá iná práca aj táto má svoje odvrátene stránky. „Kočový život, raz ste tam a vzápätí kdesi celkom inde, a veľký, dlhotrvajúci stres.“ Nesmiete dovoliť svojej myšli, aby sa čo i len na chvíľu odpútala od toho, o čom sa hovorí, a už vôbec nie vstať a na chvíľku si odskočiť. „Keď som nášmu prezidentovi tlmočila na futbalových majstrovstvách sveta v Nemecku, žiadala som, aby protokol na túto akciu prideliť aj druhého človeka, ale, žiaľ, nepridelil. V jednej chvíli som sa jednoducho vzdialil musela. Na tých pár minút musel moju úlohu prevziať slovenský veľvyslanec.“

Nuž a aby toho nebolo málo, tlmočila aj témy, kde priam bytostne nesúhlasila s tým, čo vychádzalo z jej úst. „To je údel tejto profesie. Nie sú to vaše slová, ktoré prehádzujete z jedného jazyka do druhého.“

Pritom to bola práve Miroslava Dulovalá, kto nezaváhal a strelil facku podguráženému ruskému kozmonautovi, ktorý ju začal obťažovať. **Veselé Psycho a nožnice pre Brežneva:** „Môj otec celý život tvrdil, že

Foto: ARCHÍV M. D.

FACT AND COMMENT

By Steve Forbes, EDITOR-IN-CHIEF

"With all thy getting get understanding"

Take It and Run

Despite the bear market there are still some \$3 trillion of unrealized capital gains in stocks. Furthermore, the bear market is over, having bottomed out in October. Thus this tax cut would send the market up by double digits, and that would do more to alleviate...

Take It and Run

Take It and Run

PodĎakovanie od Steva Forbesa: Úlovok, akým sa môže pochváliť málokto.

ho, ide o to, aby si rozumeli tí, ktorí si vás objednali. Nesmiete ich posudzovať podľa stranického trička, to nie je profesionálne. Jediná sloboda tlmočníka spočíva v odvahe povedať - nie. Nevziať tlmočenie, ktoré vám je proti srsti.“

človeku nemožno vziať iba to, čo má v hlave. Vedel, prečo to hovorí. Znárodnili mu firmu, prišiel o všetko. Preto som sa od mala musela učiť cudzie jazyky. Kým iné deti sa hrali na ihrisku, ja som si musela opakovať slovíčka. Najskôr nemecké, po-

tom anglické a koncom 60. rokov aj francúzske," spomína. Dostala sa do Francúzska do detského letného tábora a, ako vraví, práca s deťmi v cudzom jazyku je tá najlepšia škola. Tri jazyky a diplom z Fakulty riadenia Vysokej školy ekonomickej, automatizované systémy riadenia a postgraduál z matematickej informatiky. „Netúžila som po takejto práci, ale môj život bol vždy plný náhod a zvláštnych skokov. Náhodou som v Bratislave stretla priateľku, s ktorou som sa zoznámila vo Francúzsku, náhodou jej manžel pracoval pri filme a náhodou práve hľadali niekoho, kto by zaskočil za tlmočníka. Tak som sa prvý raz ocitla v kabíne a tlmočila divákom film o veľkej vlakovej lúpeži.“ Dnes sa pri tej spomienke pousmeje a vraví, ako zo Severoatlantickej aliancie NATO vyrobila „pána NATO“. Nevedela, že NATO je po francúzsky OTAN a k tomu ešte „le“ - člen pre mužský ►

Na Downing Street v Londýne: Zo stretnutia vtedajšieho britského a slovenského premiéra.

Foto: ARCHÍV M. D.

rod... „Takýchto chýb som, samozrejme, v začiatkoch urobila viac. Spomínam si na film Psycho a na kľúčovú scénu, keď sa Anthony Perkins chystá zavraždiť svoju obeť v kúpeľni. Celé kino sa nahlas smialo a mala som to na svedomí ja. Keď ešte nič netušiacia obeť jedla syr, povedal - Jete ako vtáčik a to ma znepokojuje. Zakoktala som sa a povedala - to ma znepokokotuje. Z kina som sa usilovala odísť myšacou dierou, ale pri bráne ma zastavil muž, vložil mi do rúk kyticu a povedal: Ešte nikdy som sa v kine takto nezabavil! Aj tak som tri roky slovo znepokojovať nevysslovila.“

A potom prišiel rok 1970 a jej prvé oficiálne tlmočenie na majstrovstvách sveta v klasických lyžiarskych disciplínach a krátko nato Výstava oslobodenia Československa v Moskve. Hoci dávala prednosť trom západným jazykom, do jej portfólia pribudla ruština. „Výstavu prišiel otvoriť samotný súdruh Brežnev a mňa ako mladú ženu vybrali, aby som mu podala nožnice, ktorými prestrihne pásku. Nikto mi však nepovedal, že ma pritom za lakte budú držať dvaja príslušníci KGB.“ K Moskve sa viaže ešte jedna pekná spomienka. „Na výstavu mal prísť aj dôležitý novozvolený stranický funkcionár, lenže nikto z tých, ktorí boli v Moskve, ho nepoznal. Musela som ísť na letisko a ukázať na neho prstom, aby náhodou nevitali niekoho iného.“ Eš-

S Ivanom Gašparovičom: Na návšteve Salzburgu.

te stále máte pocit, že práca tlmočníka je nudná? Veď by sa z toho dali napísať krásne memoáre!

Dobry tlmočník zraje ako víno: „Určite áno, ale nikdy ich nenapišem. Bolo by to proti nášmu etickému kódexu. Tlmočník nemá právo rozprávať, na akých rokovaniach, o čom a s kým pracoval.“ Určite by bolo zaujímavé vypočuť si jej názor, akí sú slovenskí politici, či sa aj oni tak striktnie držia protokolu ako tí zo Západu a tlmočníčka nie je pre nich žena, len „služba“, ale je to márne. Dozvieme sa iba to, že vždy záleží na galantnosti muža, ako sa rozhodne. „Viacerí štátnici ma do dveri púšťali prvú, hoci to podľa protokolu nemuseli urobiť, jeden dokonca chcel, aby som si čašu so sektom vzala ako prvá, čo už bolo

celkom proti protokolu. Pre Britov či Nemcov, ktorí si naň veľmi potrpia, je to jednoducho nepredstaviteľné.“ Rovnako nepredstaviteľné bolo jej upozornenie jednej veľvyslankyne z krajín Európskej únie, ktorá čítala nášmu premiérovi demarš. „Dovolila som si ju upozorniť, že pravdepodobne neprečítala jeden riadok, text nedával zmysel. Všetci sa na mňa zdzene pozreli, ona sa však poďakovala a vrátila sa k chýbajúcej vete.“

Keď však počúvate iných tlmočníkov, napríklad v televízii, máte pocit, že by sa na tú veľvyslankyňu možno aj osopili. A keď čítate texty preložené do slovenčiny, ani vtedy sa nestačíte diviť. „Whisky on the rock“, anglický idióm pre whisky s ľadom, nájdete ako „pili whisky na skalách“.

A to je len detail. „Je to pravda, aj do tlmočenia a prekladov sa vkradla nekvalita. Kríza znížila ceny za preklady a chopili sa ich ľudia, ktorí na to nemajú. Ak ktosi pracoval ako aupair v USA pol roka, neznamená to, že preloží čokoľvek. Ako keď netuší, čo je to napríklad - tripartita. Stáva sa, že podaktorí si dajú text preložiť automaticky cez počítač a potom ho dajú len upraviť, povedzme, študentovi. To predsa nemôže byť kvalitné, preto aj niektoré agentúry dávajú prekladateľom podpísať, že s týmito programami nebudú pracovať. Nuž a okrem toho, svet sa stal globálnou dedinou a na prekladoch pracujú aj ľudia, ktorí nepoznajú reálne danej krajiny.“ Príklad? Reklamná agentúra kdesi v Londýne dá preložiť text do desiatok jazykov a nie všetkým prekladom venuje rovnakú pozornosť.

„Dobry tlmočník zraje ako víno. Nie rok, ale šesť či sedem rokov. Dobry prekladateľ nielen prekladá, ale aj rozmýšľa, čo prekladá,“ konštatuje Miroslava Dulová.

Koľko jazykov vieš, všetky nevieš: „Na tlmočenie sa treba vždy pripraviť vopred,“ tvrdí a hovorí, že tlmočiť sa dá všetko, ale človek si jednoducho musí dokonale naštudovať slovnú zásobu, ktorá sa k téme viaže. „Dlho som sa vyhýbala medicíne, a predsa som nakoniec tlmočila prednášky o psoriáze, cukrovke či vysokom krvnom tlaku. V tých prípadoch však žiadam materiály v dostatočnom predstihu a vždy tému konzultujem aj s odborníkom.“ S prekladom to niekedy môže byť ešte ťažšie. Vezmime si napríklad taký príbalový leták k lieku. „Najskôr preložím, povedzme, anglický text do slovenčiny a po mne ho kontroluje odborník. Potom ho dostane dakto druhý, aby ho preložil späť do angličtiny, aby sa zistilo, či je to to isté.“

Kam sa na to hrabe preklad nemeckého reklamného textu - Wir bringen Ihre Ideen auf den Boden, čiže Prinášame vaše myšlienky na podlahu. Akú podlahu si predstavíte, takú vám položíme. Z nemčiny do slovenčiny, z nemčiny do angličtiny, z francúzštiny do češtiny. Čo by váš už po päťdesiatich rokoch tlmočenia a prekladania mohlo zaskočiť?

„Nedávno sme mali dopravnú nehodu v Budapešti. Bola som zúfalá a zúrivá zároveň. S desiatimi slovami z maďarčiny, ktoré ovládam, som sa zrazu cítila ako hluchonemá. Od toho som si naozaj odvykla.“

PETER KUBÍNÝ